

Het gesprek met de kinderen

Het gesprek met de kinderen kan twee kanten opgaan. In het gesprek kan de predikant vooruitlopen op wat in de kindernevendienst besproken zal worden. Dat vereist afstemming met de leiding van de kindernevendienst over wat er waar aan de orde zal komen.

Opletten

Ook is mogelijk dat de predikant vast vooruitloopt op de schriftlezingen en verkondiging die in de kerkzaal zullen volgen. Soms komt dat overeen met wat de kindernevendienst gaat doen, maar dat is niet overal vanzelfsprekend. Dan biedt het de mogelijkheid om vast in eenvoudige taal en beelden de boodschap te verwoorden.

Dit dient een dubbel doel. De kinderen weten waar hun ouders het over hebben, maar vaak blijkt dat de volwassenen op dat moment goed opletten en soms aan de hand van dat verhaaltje de preek beter kunnen onthouden.

Voor beide manieren van aanpak is wat te zeggen. Wellicht zou de eerste vorm beter passen vóór het gebed om de Geest, om als de kinderen weg zijn gegaan - daarna weer de concentratie op het eigen onderwerp van die ochtend op te pakken, door dat gebed te bidden.

De tweede vorm zou kunnen na het gebed om de Geest, omdat de concentratie niet wordt doorbroken door het kinderverhaal. Integendeel: het leidt naar de lezingen en verkondiging toe.

Kinderverhaal

De belangrijkste reden om een kinderverhaal onderdeel van de eredienst te laten zijn, is mijns inziens dat het de kinderen bij de dienst betreft. Nog maar kort geleden ontving ik een mail van een ouder die vroeg of we vaker bekende kinderliederen konden zingen in de kerk.

In veel diensten vindt een gesprek met kinderen plaats. Soms is dat een uitwisseling van wat in de kindernevendienst is gebeurd. Soms is het een gesprek of verhaal dat op zichzelf staat.

Mendie Hofma

‘Want’, schrijf zij, ‘het is voor hen het enige moment in de dienst dat ze opveren en meedoen. De rest van de dienst zitten ze uit, los van het moment dat ze naar voren mogen komen.’

Er is in een gemiddelde dienst niet veel te doen en te zien voor jonge kinderen. Dat geeft niet. Het is al leuk wanneer er af en toe een dienst op kleuterformaat is en hopelijk helpt dat hun ook ‘gewone’ diensten beter te kunnen volgen. Maar dat betekent wel dat die paar momenten dat kinderen zich wel aangesproken voelen, heel belangrijk zijn.

In onze gemeente leidt het ‘naar voren roepen’ tot het kinderequivalent van een staande receptie.

In onze gemeente (een jonge gemeente met elke zondag zeker veertig kinderen voor de nevendienst) leidt het ‘naar voren roepen’ tot het kinderequivalent van een staande receptie. Er wordt gezwaaid, bijgepraat, soms zelfs geknuffeld. Volwassenen vinden het leuk om op zondag elkaar te treffen en dat blijkt ook voor veel van de

kinderen zo te zijn. Goed om ze even bij elkaar te hebben en de bijzondere aandacht van de voorganger te geven.

Dat is meteen een tweede reden om deze gesprekken te voeren: het is een moment van contact tussen voorganger en kinderen. In elke gemeente zijn de gebruiken en de aantallen kinderen verschillend. Wellicht zijn er voorgangers die de jonge gemeenteleden regelmatig spreken, maar op de plek waar ik sta, is dat contact (even met de kinderen praten) heel belangrijk. Wij treffen elkaar anders niet tussen het moment van hun doop en de dag dat ze naar de middelbare school gaan.

De derde reden is, dat kinderen even attent gemaakt kunnen worden op iets in de kerkzaal (de kleur van het antependium, een bloemstuk, een poster) en daar de betekenis van uitgelegd kunnen krijgen. Soms blijkt wat ik vertel ook voor volwassenen nieuws te zijn.

Vraag en antwoord...

Een gesprek met de kinderen, vragen van de predikant en antwoorden van de kinderen, kan heel levendig zijn. Bedenk wel dat het voor kinderen spannend is om vooraan te staan. Een gemakkelijke vraag is nodig om een beetje op gang te komen. Wat een gemakkelijke vraag is, is overigens niet zo eenvoudig te bepalen. Soms levert ‘Weten jullie nog waar we het de vorige keer over hadden?’ al een blokkade op. Verder is het van belang om in een gesprek ruimte te maken voor de eigen inbreng

van de kinderen. De vragen moeten zo gesteld zijn, dat wat de kinderen antwoorden wél bijdraagt aan het geheel. Anders krijg je het effect dat de predikant staat te wachten tot de kinderen zijn uitgesproken en dan weer verdergaat met waar zij zelf heen wilde. Maar vermijd dat bepaalde antwoorden persé moeten klinken: dat ongemakkelijke moment dat een predikant overduidelijk wacht op één bepaald antwoord dat maar niet komt.

Je kunt vragen naar voorbeelden uit het dagelijks leven: ‘Moeten jullie wel eens ergens wachten?’ of ‘Heb je je wel eens heel blij gevoeld?’. Dat levert allerlei kleine verhaaltjes op, maar hindert de gang van je verhaal niet. Laat het zeggen, luister goed en ga verder met ‘Nou, zo was het ook met...’. De kinderen zijn dan meer betrokken op wat er daarna volgt, want hun eigen verhaal hoort er ook bij. In wat deze gesprekken zo leuk maakt, dat kinderen zulke onverwacht grappige antwoorden kunnen geven, schuilt

meteen ook het grootste gevaar: het gevoel uitgelachen te worden. Ook grapjes over hun hoofd heen kunnen dat effect hebben. Uitleggen waarom je lacht, is dan heel belangrijk, evenals grapjes die zij wel kunnen begrijpen.

...of een verhaal?

Veel kinderverhalen zijn eigenlijk mooie spiegelverhalen, voor volwassenen. Vaak begint een gesprek of verhaal heel concreet en begrijpelijk voor de kinderen, maar eindigt met een analogie die ze niet begrijpen en die meer geschikt is voor volwassenen.

Zo las ik een keer aan kinderen, naar aanleiding van Jesaja 55, een verhaal voor over een waterdruppel in zee, die verdampte, in een wolk reisde, vervolgens weer op aarde viel, daar plantjes liet groeien en uiteindelijk via de rivier weer terug in zee kwam. Ze luisterden op dat moment heel aandachtig, tot ik overstapte naar het gedeelte: ‘Zo is

het ook met het woord van God...’. Ik heb mijn verhaal afgemaakt, maar realiseerde me later dat de kinderen waarschijnlijk de link tussen de waterdruppel en God helemaal niet gezien hebben. Het is dus zaak om ook de pointe van een verhaal, of het eind van een gesprek concreet te houden.

Lief zijn

Dat laatste is moeilijk. Vooral omdat het ertoe kan leiden dat de pointe altijd is ‘dat we lief moeten zijn voor elkaar’. Soms staan kinderen al vanaf het begin klaar om dat antwoord te geven, omdat ze weten dat het daar vroeger of later toch op uitdraait. Het is ook een belangrijke boodschap, die best herhaald mag worden. Niet alleen voor de kinderen, maar ook voor de volwassenen. Maar het christelijk geloof en wat we op zondagmorgen doen in de kerk mogen niet daartoe gereduceerd worden. Wie God is of hoe je Bijbel kunt lezen, zijn ook belangrijke onderwerpen en een deel ervan is soms best ‘in het klein’ uit te leggen. Het is een uitdaging om ook af en toe op een andere boodschap uit te komen.

Mendie Hofma is predikant in Alphen aan den Rijn.

Eekhoorn

Dominee: “Het is bruin, het springt van tak tot tak en het heeft een prachtige pluimstaart. Wat zou dat zijn, denken jullie?” Er wordt nagedacht. Dan zegt een jongetje: “Je zou zweren dat het een eekhoorn was, maar het zal Jezus wel weer zijn.”

